

2009-05-22

Jordbruksdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar ang. "Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion", (SOU2009:8).

Sammanfattning.

För föreningen ViS är det en stark förhoppning att förslagen i denna utredning blir verklighet. Det kommer emellertid att kräva politisk vilja och mod att genomföra den föreslagna förändringen. Att kringskära Jordbruksverkets möjlighet att utreda sig själv i egenskap av aktör på marknaden, att ställa LRF utan inflytande över den nya myndigheten, att frikoppla distriktsveterinärernas smådjurverksamhet från Jordbruksverkets myndighetsansvar och att begränsa SVA:s kommersiella verksamhet kommer att kräva beslutsamhet. Om den förestående remissrundan blir den samma som för Veterinärutredningen, och om det är den som skall fälla utslaget, kommer det enligt vår övertygelse inte att ske några som helst förändringar. Av tilläggsdirektivet att döma saknas både mod och vilja. I stället låter man de tilltalade själva bestämma påföljden - naivt eller planlagt? Vi har under många år förundrats över att den verksamhet som Jordbruksverket och SVA bedrivit, ur bl.a. konkurrenssynpunkt, tillåtits fortsätta och är därför tacksamma till att denna utredning initierats.

När det gäller Livsmedelsverkets verksamhet har vi ingen annan kritik att framföra än att påpeka vilka små resurser denna myndighet har tilldelats då det t.ex. gäller att förbättra besiktningsveterinärernas arbetsförhållanden. Livsmedelsverket har under de senaste åren, till skillnad från Jordbruksverket, varit noga med att förhindra att jävssituationer uppkommer vad gäller t.ex. besiktningsveterinärers förhållande till tillsynsobjekten.

Det är ett starkt önskemål från vår sida att utredningens förslag blir verklighet och att ett nytt livsmedelssäkerhetsverk inrättas där man med kraft ägnar sig åt att förbättra den myndighetsutövning som idag åligger Jordbruksverket, Livsmedelsverket och SVA. Vi anser dock att ett annat namn på den nya myndigheten, som även speglar dess verksamhet vad avser djurskydd, borde föreslås.

Tilläggsdirektivet.

Den i övrigt utmärkta utredningen fördunklas tyvärr av det tilläggsdirektiv som regeringen beslutade om den 18 juni 2008 och som innebar en direkt befallning till utredaren att någonstans i myndighetsstrukturen placera in en statlig distriktsveterinärorganisation, DVO. Som skäl för att en sådan måste finnas angav regeringen att det framkommit väsentlig kritik mot Veterinärutredningen som förordade en fullständig privatisering av DVO. Detta är enligt vår uppfattning fullständigt fel. Den kritik som framkommit kommer i stort sett endast från organisationer som har egen ekonomisk vinning av att DVO finns kvar, dvs. Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, och fackföreningen Sveriges veterinärförbund, SVF, samt en del andra organisationer som alltid följer de tidigare nämnda därför att de som skriver remissvaren är fackföreningsanslutna veterinärer som värnar om veterinärernas ekonomiska intressen. De, i vårt tycke, väsentliga remissinstanserna vill privatisera DVO. Veterinärutredningen, (Veterinär fältverksamhet i nya former, SOU 2007:24), en tidigare veterinärutredning, (Bråkenhielm 1993), samt flera institutioner i samhället, (Konkurrensrådet, Konkurrensverket, Statskontoret, Riksdagens revisorer m.fl.) anser samtliga att den statliga distriktsveterinärorganisationen, DVO, som drivs av Jordbruksverket skall privatiseras.

Som enda skäl för att DVO skall finnas kvar anger Jordbruksverket och dess bundsförvanter smittskyddet och djurskyddet.

Utredaren följer lydigt regeringens order och placerar in en statlig distriktsveterinärorganisation i, det av honom, föreslagna nya Jordbruksverket som har som uppgift att stödja svenskt lantbruk men som saknar tillsynsuppgifter. Som skäl för att DVO skall finnas kvar anger utredaren att DVO kan betraktas *"som ett viktigt instrument för en levande landsbygd med livskraftiga jordbruksföretag i hela landet"*. Detta måste betraktas som en näsknäpp åt regeringen då utredaren insett att smittskydd och djurskydd kan tillgodoses på bättre sätt än via DVO. Det är dock förvånande att utredaren tydligen tror att om DVO privatiseras så kommer deras veterinärer att gå upp i rök. Vår uppfattning är i stället att dessa omedelbart kommer att starta privata företag som kommer att vitalisera landsbygden och ge bättre service åt lantbruket än vad DVO gör.

I sin sammanfattning skriver utredaren att förslaget skall minimera statens intrång på fungerande privata marknader utifrån principen att myndigheter endast skall bedriva konkurrensutsatt verksamhet om särskilda skäl föreligger. Detta uttalande speglar troligen utredarens verkliga syn på DVO:s verksamhet och står därmed i strid mot den inplacering av en statlig distriktsveterinärorganisation som beordrades i tilläggsdirektivet.

Det bör också nämnas att i den lagrådsremiss som lämnats till lagrådet i april 2009 och som utgör regeringens syn på en framtida veterinärorganisation finns inte några som helst hänsyn tagna till denna utredning utan DVO har placerats i ett helt oförändrat jordbruksverk.

Vi tolkar detta som om Jordbruksverket har fullständig kontroll över Jordbruksdepartementets beslut.

Vi tror också att när det står att "regeringen" föreslår detta att det endast är Jordbruksdepartementet som avses. Vi kan inte tro att andra departement delar uppfattningen att staten skall bedriva kommersiell djursjukvård riktad mot smådjur och häst i konkurrens med privata företag och att Jordbruksverket skall vara tillsynsmyndighet över sig själv och över sina konkurrenter.

Jordbruksverket.

Jordbruksverket driver den statliga distriktsveterinärsorganisationen, DVO. Detta är verkets huvudsakliga uppgift. En mycket stor del av dess personal ägnar sig åt att driva DVO. Det torde därför vara av ren självbevarelsedrift som man med sådan kraft kämpar för att behålla organisationen. DVO:s verksamhet riktar sig idag till mer än 80 % mot sjukvård av smådjur och sporthästar. Denna verksamhet sker i stark konkurrens med privata veterinärer. Denna djursjukvård finansieras dessutom till stor del via privata veterinärvårdsförsäkringar. Det är för oss en gåta att en stat i EU kan tillåtas bedriva en dylik verksamhet. Jordbruksverket är väl medvetet om detta förhållande och påstår därför att DVO måste bevaras enbart för att säkerställa ett gott smittskydd och för att kunna upprätthålla en dygnet-runt-täckande beredskapsverksamhet för sjukvård av djur i landet. Dessa argument är enligt vår uppfattning endast till för att vilseleda politiker och allmänhet. Inte i något annat land i EU finns statliga veterinärer som driver djursjukvård av sällskapsdjur eller sporthästar. I dessa länder sköts smittskydd av specialiserade organisationer av betydligt mindre dimension än i Sverige. I t.ex. Danmark, som är betydligt mer utsatt för smittor än Sverige, är ca 25 halvtidsanställda veterinärer avdelade för smittskydd. När det gäller att tillhandahålla dygnet-runt-service för sjuka djur så sker detta i alla andra länder i EU helt utan kostnad för staten. Att kunna erbjuda denna service till sina djurägare är nödvändigt ur konkurrenssynpunkt för privata veterinärer. Skulle Sveriges statliga DVO privatiseras skulle just av konkurrensskäl en oerhört, jämfört med idag, förbättrad jourverksamhet, helt utan kostnad för staten, automatiskt skapas. Om det på något ställe, i någon avlägsen glesbygd, problem med tillgång på veterinärer skulle uppstå så kan man säkerligen för en blygsam kostnad lösa detta problem. Det är för oss helt obegripligt att man, såsom ett axiom, antar att det inte går att tillhandahålla denna service utan statligt stöd. I stora delar av t.ex. Småland finns inga statliga veterinärer och här fungerar sedan många år tillbaka, en för staten helt gratis, perfekt fungerade jourverksamhet utförd av privatpraktiserande veterinärer. Samtidigt som Jordbruksverket bedriver denna helt kommersiella verksamhet är man tillsynsmyndighet över alla landets veterinärer, dvs. över sina egna anställda och över sina konkurrenter. Det torde vara en självklarhet att man skyddar sina egna och angriper sina konkurrenter t.ex. vad gäller ärenden som gäller misstankar om t.ex. felaktigt utförda behandlingar. Jordbruksverket skall i egenskap av tillsynsmyndighet yttra sig i alla s.k. ansvarsärenden. ViS har i väntan på resultaten från bl.a. denna utredning avhållit oss från att anmäla frågan till t.ex. Europadomstolen. Om inte ändring av detta förhållande i enlighet med utredningarnas förslag genomförs kommer vi naturligtvis att gå vidare med rättslig prövning av detta ärende.

När det gäller smittskydd torde de allvarliga misstag som utförts av Jordbruksverket när det gäller bekämpningen av Blåtunga vara tillräckliga för att visa att landets smittskydd kan bedrivas på ett bättre sätt. Jordbruksverket var beställare av vaccinationskampanjen samtidigt som man var den som utförde den och därmed erhöjde 100-200 miljoner kronor som den kostade. Samma sak gällde Fågelinfluensabekämpningen. Blotta misstanken om att en myndighet kan tänkas överdriva farorna i samband med ett utbrott av smitta i syfte att själv tjäna pengar borde vara skäl nog för att skilja på myndighetsutövning och kommersiell verksamhet. Det kan också nämnas, vad avser Blåtungevaccinationerna, att privatpraktiserande veterinärer hann med att vaccinera ett betydligt större antal djur per dag, dessutom till en mycket lägre kostnad, än vad DVO klarade av.

Jordbruksverket har som en av sina uppgifter att stödja landets produktion av livsmedel. Det borde därför vara en självklarhet att inte låta Jordbruksverket även i fortsättningen vara tillsynsmyndighet för lantbruket.

SVA.

SVA kan mer eller mindre betraktas som en del av Jordbruksverket. Man sitter i varandras styrelser och stödjer varandra på alla sätt. Som exempel kan nämnas att man tidigare hade ett hemligt avtal om rabatter, på bl.a. de vacciner som SVA säljer, till den statliga DVO. Detta upphörde, hoppas vi, efter det att ViS uppmärksammat SVA på det olämpliga i detta förhållande. Det lär också vara så att Jordbruksverket endast skickar sina stora mängder laboratorieprover till SVA trots att det torde gå att få dessa utförda till ett betydligt lägre pris hos andra laboratorier. Jordbruksverket är den myndighet som bestämmer vilka laboratorier som blir godkända avseende vissa analyser.

En annan anledning till SVA:s motstånd till utredningen är att man, om den genomförs, går miste om sin kommersiella försäljning av vacciner. För landets veterinära verksamhet saknar denna betydelse då det finns andra aktörer på marknaden som kan sköta denna försäljning.

Övriga remissinstanser.

Vi finner att det finns all anledning att ta upp frågan om remissinstanser eftersom regeringen i väldigt många sammanhang när det gäller landets veterinära verksamhet gång på gång omtalat att ett stort antal remissinstanser inte stödjer t.ex. veterinärutredningens förslag om en privatisering av DVO. Det är fullt tänkbart att ett stort antal av den enorma mängden remissinstanser inte heller kommer att stödja denna utredning. LRF är en av remissinstanserna som med kraft motsätter sig att denna utredning förverkligas.

Det är beklämmande att se hur LRF i alla lägen använder sin enorma lobbyverksamhet för att ständigt stödja allt vad Jordbruksverket förslår, så alltså även i denna fråga. Anledningen till detta är med stor sannolikhet att man som motprestation vill kunna få dispenser och lättnader utfärdade av Jordbruksverket i olika sammanhang. LRF har här använt sig av taktiken att gå ut med att peka på vilket misslyckat tilltag det var att inrätta den nu nedlagda Djurskyddsmyndigheten vilket rimligtvis inte har ett dugg med den nu aktuella utredningen att göra. LRF har makt att få med mäng-

der av andra små organisationer på sin linje. En stor del av remissinstanserna är att anse som en del av LRF.

Sveriges veterinärförbund, SVF, är en fackförening vars medlemmar till stor del har sin inkomst från Jordbruksverket. Många remissinstanser har anställda veterinärer som ansvarar för remissvaren vad avser veterinära frågor. SVF har fokuserat kritiken mot utredningen på att djurskyddet för sällskapsdjur skulle försämrats. Ett märkligt argument då arbetsgivaren SJV i andra sammanhang framhåller att man bara har 10 % av denna marknad och dessutom förväntar sig att den skall minska. Detta kommer antagligen, som i fallet med Veterinärutredningen, inte att hindra veterinära företrädare oberoende av ansvarsområde att gå man ur huse för att försvara sin fackförenings ekonomiska särintressen. Det finns ingen som helst relevans i veterinärförbundets påstående om att smittskyddet för sällskapsdjuren skulle försämrats vid en omorganisation. Oron för sällskapsdjurens smittskydd bör däremot tolkas som ett krampaktigt försök att motivera DVO:s fortsatta bidragsfinansierade engagemang på sällskapsdjursidan.

För ViS

Madeleine Björk, Mikael Fälth, Lars-Håkan Håkansson, Agneta Johnsson,
Per Josefsson
(ViS:s styrelse)

Kopia till:

Finansdepartement

Justitiedepartementet

Näringsdepartementet

Riksdagens miljö- och jordbruksutskott